

Den globale Aage i det lokale Thy

Sådan oplevede jeg, min familie og mange andre thyboere også Aage Rosendahl Nielsen

Af Else (Dybdahl) Grønlund, Århus

Aage Rosendahl Nielsen, manden med det store vingefang, var ikke blot sine venners ven, men også sine naboers naboven. Noget, som kom mig og min familie til gode, da mit barndomshjem, Dybdahlsminde, lå lige vis a vis Æ Verdensuniversitet på Skyumvej i Skyum.

Aage så vi jo hver dag. Eller rettere aften, når han satte sig på sin stol oppe på højen, hvorfra han havde verdens skønneste udsigt horisonten rundt til hhv. Skyum Bjerger, Limfjordens vande, det flade bondeland mod vest – og ned mod vores gård, der lå i en fordybning. Men ellers

hændte det jævnligt, at Aage kom trampende – trind og bred som en anden jordbunden thybo – i sine elskede træsko tværs over vejen, ned ad den lange grusvej og dumpede ned ved køkkenbordet til en kop formiddagskaffe hos mine forældre, Louise og Jens Dybdahl.

Træskoene stillede han pænt i forgangen, så kunne vi se, at han havde to forskelligt farvede strømper på.

Måske var den karakteristiske beklædning hans varemærke, for det hed sig, at så man en mand i træsko og med en avis i baglommen i

*Gården Fjordvang som den tager sig ud i dag, set fra en af gravhøjene nede ved Skyum Bjerger. I verdensuniversitetets første år boede rektorparret i det gamle hvidkalkede stuehus, som nu er revet ned, det fremstod i sin originale stil, men Aage fik dog hurtigt indrettet en førstesal med de nuværende kviste.
Foto: Carsten Grønlund*

Kastrup eller New York lufthavne, så var det Aage. Den ene strømpe var for resten ofte rød. Ikke fordi Aage politiserede med farven. Slet ikke, men han kunne godt li rødt. Derfor var hans personlige stolthed og statussymbol, den store Ford Mustang, selvfølgelig også knaldrød.

Bilen gav anledning til en hel del nabosladder i starten. Jo, for hvordan havde Aage nu råd til den, når han hele tiden søgte med lys og lygter efter lokale sponsorer til renoveringen og den alternative drift af det tidligere gårdbrug på Fjordvang? Og var han nu også solvent? (Et yndet udtryk på den tid). Han skulle jo nødig blive en fallittenspillen.

Min mor og Aage kendte hinanden fra barnsben, så de havde masser af fælles bekendte, og der var nok at snakke om, men sommetider kunne snakken også gå i en mere spidsfindig retning hjemme ved køkkenbordet. Min far var meget økonomisk bevidst, kommunalvalgt politiker og en smule bankmand, så der røg af og til et par finker af panden mellem de to, men af den godmodige slags. Far var, som traditionen byder en thybo, skeptisk over for meget nyt. Aage var rund og trind og vennetæl og vred sig lidt, når snakken faldt på økonomien. Men han klarede sig, gjorde han. Takket være nogle bagmænd – men først og fremmest Sara.

Sara – og pengene

Sara, hans unge amerikanske kone, var med, da Aage i 1966 købte Fjordvang af Stinne og Kristen Nielsen og hermed oprettede det helt specielle universitet, som han med en kreds af andre grundlagde i København først i treserne. Idéen byggede på Grundtvigs og Kr. Kolds højskoletanker, et mix af globale visioner – samt amerikanske studerende fra velhavende hjem. De skulle nemlig selv betale opholdet, da Aage ikke ville have statsstøtte, fordi han ikke ville underkastes visse krav – og administration. Derfor var Sara også en vigtig person. Også hun kom nemlig fra en uhyre velhavende amerikansk familie i Pittsburgh i staten Pennsylvania, og det var vist ingen hemmelighed, at Sara donerede en klækkelig del af sin arv i eksperimentet: New Experimental College. Senere skulle vi erfare, at Aage mere eller mindre

Sara, ung og smuk, frisk og naturlig, her fotograferet i smart buksedragt med sin elskede puddehund uden for gården i Skyum med oldtidshøjen i baggrunden. I 1974 grundlagde hun sit eget center på Fosdalgaard i Hanherred.

Foto: Carsten Grønlund

bevidst levede efter devisen: Man skal ikke søge kærligheden for pengenes skyld, men dør hvor pengene er.

Men det er en anden snak. Vi kom til at sætte stor pris på Sara, der var ung, smuk og smart klædt på i buksedragt. Ja, det er næppe for meget sagt, at mor elskede hende og hendes små nabobesøg. Sara, der talte flydende dansk med en charmerende amerikansk accent, var befriende ligetil og udstyret med et naturligt omsorgsgen, der gjorde hende til den perfekte

værtinde og samtidig reservemor for de unge amerikanske studerende, der kom og gik på "universitetet". Hun sørgede for justitsen og den nødvendige disciplin inden døre.

I det hele taget var Sara et meget disciplineret menneske med en stærk karakter. Hvilket Aage ikke just var indbegrebet af. I hvert fald ikke på alle felter. Han var også en livsnyder, der elskede god mad, en lille dram og et glas vin. Sara var vegetar, og den konstellation kolliderede en lørdag, da de kom dumpende ned på besøg hos os. Denne gang i anledning af fars fødselsdag, så der var linet op til frokost - bl.a. med mors frikadeller. Som Aage aldeles ikke kunne modstå og glad gaffede nr. to i sig - trods Saras advarende blikke - og kontante kommentar ved den tredje frikadelle: Nu stopper du. Vi har jo en aftale, om at du skal tabe dig, og at vi ikke spiser kød. Aage vred sig vennsæl under den form for indblanding, men vovede alligevel at snuppe nr. tre. Måske for at statuere sin egen bestemmelsesret.

Vi var enige om, at der nok faldt brænde ned senere.

Jane Kruse med et af de autentiske klenodier fra dagene i Æ Verdensuniversitet. En af de i alt ni "tingbøger", som rummer referater af de mange tingmøder, der under Aages ledelse blev afviklet hver lørdag eller søndag på Fjordvang.

Foto: Carsten Grønlund

Fred være med Aage og Lennon

Da Sara nogle år senere først i 70'erne kom ned og meddelte mor, at hun rejste fra Skyum for at etablere et nyt liv og egen virksomhed med meditation og terapi på hendes og Aages private gård, Fosdalgaard, i Hanherred, blev der oprigtig sorg i vores lille hjem. Og bekymring. Hvordan skulle det så gå med Aage og hans eksperiment?

Men ork - det gik strygende. For nu trådte Rosie ind på scenen. Rosie var indisk født, gnistrende sorthåret - og ligeså fra en velhavende familie, så der flød nye private donationer. Som bl.a. blev investeret i færdiggørelsen af fritidshuset, der blev bygget på Maren og Lars Peters skønne grund i Skyum Bjerger ned til Limfjorden. Stedet skulle fungere som Aages refugium og helt private domæne, hvilket jeg sagtens kan forstå, han havde behov for. Der var jo altid masser af mennesker, studerende og gæster, på "universitetet". Fast samling til alle måltider i den store gamle ladebygning, hvor der nu var højt til loftet i det store rum, der var omdannet til kombineret kantine og mødelokale. Så Aage søgte fred her, hvor salig Marens frodige ånd hvilede. Og hvor for resten salig John Lennon og Yoko Ono hvilede under deres verdensberømte besøg på Æ Verdensuniversitet i januar 1970.

Det var en kold og tåget vinterdag, da mine forældre nede fra stuevinduet registrerede en farlig masse trafik oppe på vejen. Der må ske noget stort oppe hos Aage. Måske er der "boile" (gilde), gættede mor, da vi talte i telefon. Ja, mon ikke. Der var syn for sagn, da vi lukkede op for fjernsynet om aftenen og fandt ud af, at verdens største musikguru og hans japanske hustru var på besøg i - ja af alle steder - Skyum. Så her stod Aage, skulder ved skulder med Lennon, og udsendte fredsbudskaber til alverden. Aage må have været høj i flere dage, for så vidt jeg senere har hørt, gik det verdenspressens (og min egen) næse forbi, at Lennon & Ono overnattede i fritidshusets ydmyge køjesenge i nederste etage i flere dage. Mediterede, nød freden og stilheden - og formentlig en filosofisk snak med Aage. Den var sikkert alt andet end kedelig, for var der noget, som Aage var

ekspert i, så var det snak og filosofi - sagde min far. Som dog af og til gerne gik med os, når vi blev inviteret til nogle af de "lokale globale arrangementer" på Æ Verdensuniversitet.

To gange Aage og kineserne

Jeg husker en sommeraften, da Aages gode ven, tekstilfabrikanten Aage Damgaard fra Herning, skulle komme og fortælle om en rejse, han havde gjort til det dengang ret lukkede, kommunistiske Kina. Det var et særdeles farverigt foredrag, krydret med Damgaards humor og uldjyske sprogbrug. F.eks. udmalede han med brede armbevægelser de koloenorme mængder af grøntsager, som kineserne avlede overalt og i en uendelighed på deres vidtstrakte sletter. Jamen, hvad gør de da med alle de grøntsager, når de ikke eksporterer dem til andre, ville en nysgerrig thybo da vide?

"Dem æder de sgu", lød svaret i al sin enfoldighed.

Nå, men foredraget sluttede ligesom spørgsmålene, hvorefter Aage tog ordet. Måske for at invitere på kaffe – eller rundvisning. Hvad ved jeg.

For nu stod værten Aage op og sagde, at "vi da endelig alle sammen skulle lade det blive rigtig silde, for æ awten er så dejlig og æ kuer (kornet) gror jo alligevel". Vi listede hurtigt af, for det lagde de vist op til.

Andre gange blev man inviteret til musiske arrangementer, f.eks. en aften med den dejlige operasanger Gerda Gilboe. Blæsten gik frisk over Limfjordens vande og gennem den åbne dør ind i lokalet, da hun sang og underholdt os. Bagefter var der kaffe og hjemmebag og hyggelig snak med fru Gilboe, der aldrig før havde været så fjernt et sted som i Thy, men bestemt ikke kunne sige nej til at optræde på et verdensuniversitet i de gamle ombyggede gårdlænger. Som jo kunne udnyttes til utallige formål.

F.eks. bevirkede det gode naboskab, at min mors 70 års fødselsdag i 1974 kunne holdes på Æ Verdensuniversitet, så gæsterne fra nær og fjern fik syn for sogn og en ekstra oplevelse under de højloftede bjælker, hvor alverdens tungemål og dialekter kunne mødes, og sangen runde så godt.

Rundesang og hjerneindustri

En gang var min mand og jeg inviteret til at deltage i "rundesangen" en søndag formiddag. Ja, sådan kan man også kalde den form for tingmøder, som Aage praktiserede ved at bé alle i huset, gæster såvel som kursister, om at sætte sig i en rundkreds og så én efter én berette om, hvad man havde lavet og oplevet af epokegørende for ens liv i ugens løb.

Det skal indrømmes, at de fleste af os var en kende generte ved at krænge ud med den slags private tanker. Hvem siger også, det var værd at høre på.

Men denne dag var det nu også et særligt eksklusivt selskab af notabiliteter, der dannede rundkredsen, for det var ved afslutningen på et stort Unicef-projekt med internationale deltagere. En af flere mindeværdige begivenheder for NEC¹, hvor der bl.a. i 1972 også blev afviklet en Unescokongres med deltagere fra 127 lande. Et af de centrale emner havde da handlet om, hvordan man – ifølge Aages udlægning – udvikler en ny hjerneindustri til forskning i alle fag og ikke mindst – placerer "industrien" i de tyndt udviklede områder som Thy. En ny form for egnsudvikling, som Aage satsede stærkt på i sin hjemegn, og det var al ære værd. Om det så var pengene værd, skal være usagt. Akkurat som dengang, da han realiserede sin idé om at skabe sit personlige meditationscenter, formet som en iglo, i Skyum Bjerge ved siden af fritidshuset. Desværre blev igloen smadret under den næste storm og investeringen tabt. Men pyt, penge var ikke noget man talte om, men bare havde.

Alligevel har jeg altid haft stor respekt for Aages målsætninger og gode hensigter for sine medmennesker – og for sin hjemstavn. Bag al snak var der en vilje og en tankevirksomhed, som aldrig stod stille. I embeds medfør som journalist og skribent for forskellige aviser og blade har jeg haft fornøjelse af at interviewe Aage flere gange. Bl.a. til brugsforeningsbladet Samvirke, hvilket han var meget begejstret for, da han sammenlignede sit eget projekt med andels- og brugsbevægelsens. I parentes bemærket var det trods alle odds dog lykkedes ham og NEC-bevægelsen at starte 28 lokalcentre under hovedafdelingen i Skyum med tilsammen over

Jane Kruse og Preben Mægaard på Nordisk Folkecenter for Vedvarende Energi i Ydby har ladet indrette en mindestue for Aage i det store festhus nede ved fjorden. Her sidder de så i Aages store sofa med Anne Christies farveglade maleri fra 1992 af Aage, siddende på sin oldtidshøj med Skyum Bjerge i baggrunden. Som en mægtig indianerhøveding, der skuer ud over sit rige. Foto: Carsten Grønlund

1000 studerende i NECs storhedstid fra midten af tresserne og de næste 10 år.

Men i samtalens løb, med de mange visioner og åndelige/filosofiske udlægninger i luften, måtte jeg jo have lidt styr på tingene og borede i hensigten med bl.a. det spørgsmål, som jeg forresten kunne finde på at stille endnu: -Er det en åndelig vækkelse eller en god forretning, du er ude på?

Den tyggede Aage længe på, hvorefter han sagde: "Else, det er nogen gue spørgsmål, du stiller".

Men Aage kunne nu også svare for sig, og vi fik gennem årene mangan en god snak, ligesom han gav mig sine bøger med dedikation og sendte mig sit universelle nyhedsbrev. Altid med håndskrevne hilsner, som jeg gemmer endnu. Så derfor vil jeg slutte denne personlige beretning med en kærlig tanke til Aage i hans himmel. For godt venskab og naboskab og for hans mange øjenåbnere.

¹ New Experimental College